

Heilbrigðiseftirlit
Vesturlands

ÁRSSKÝRSLA **2021**

Ársskýrsla 2021

© Heilbrigðiseftirlit Vesturlands 2022

Ljósmynd á forsíðu: Náman Hólabrú í Hvalfjarðarsveit.

Ljósmyndir í skýrslunni eru teknar af starfsmönnum heilbrigðiseftirlitsins.

Rafræn pdf-útgáfa á vef Heilbrigðiseftirlits Vesturlands, www.hev.is

EFNISYFIRLIT

STJÓRNSKIPAN OG HLUTVERK HEILBRIGÐISEFTIRLITS	3
Heilbrigðisnefnd Vesturlands	4
STARFSEMI	4
Rekstur	4
Fundir og ráðstefnur	5
Stjórnsýsla	5
Útgefin starfsleyfi árið 2021	5
Kvartanir	6
Eftirlit með starfsleyfisskyldri starfsemi	6
Beiting þvingunarúrræða	7
Umsagnir um rekstrarleyfi sýslumanns og tímabundin áfengisveitingaleyfi	7
Umsagnir um skipulagsmál	8
EFTIRLIT	8
Samþykktir sveitarfélaga	8
Tóbaksvarnir	8
Matvæli	8
Vöktun neysluvatns	8
Hollustuhættir	9
Sundstaðir – sýnataka úr baðvatni	9
Eftirlit með leiktækjum	10
Eftirlit með húsnæði	10
Umhverfiseftirlit	10
Loftgæði	10
Riðusmitaður úrgangur	11
Sýnataka á Langasandi	11
Hvalreki	11
Fráveita í þéttbýli	12
Fráveita í dreifbýli	12
Sementslys á Akranesi	13
FJÁRMÁL	14

1. mynd. Melahverfi Hvalfjarðarsveit, skrifstofa heilbrigðiseftirlits er í stjórnsýsluhúsi Hvalfjarðarsveitar.

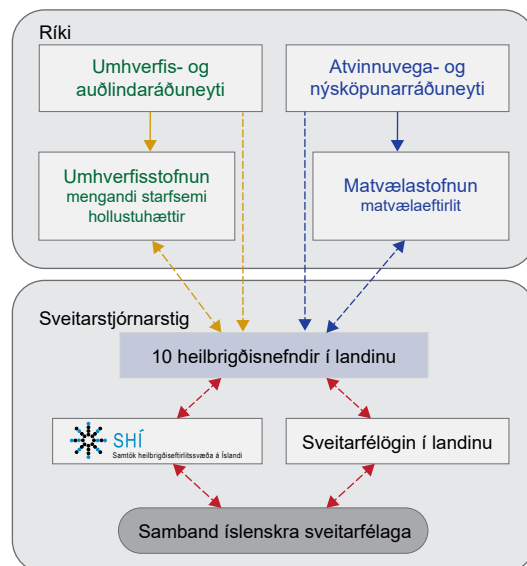
STJÓRNSKIPAN OG HLUTVERK HEILBRIGÐISEFTIRLITS

Í landinu eru tíu heilbrigðiseftirlitssvæði sem sjá um að framfylgja ákvæðum laga nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir, laga nr. 93/1995 um matvæli, laga nr. 85/2007 um veitingastaði, gististaði og skemmtanahald og laga nr. 6/2002 um tóbaksvarnir. Einnig ákvæðum reglugerða sem settar eru með stöð í þessum lögum, heilbrigðissamþykktu og sérstakra laga og reglna sem heilbrigðisnefndum er eða kann að vera falið að annast framkvæmd á. Heilbrigðiseftirlit sveitarfélaga er staðbundið stjórnvald sem heyrir undir heilbrigðisnefndir, sem byggja ákvarðanir sínar á framangreindri löggjöf og eru ákvarðanir þeirra fullnaðarákvarðanir í stjórnsýslunni.

Fyrirkomulag stjórnsýslu heilbrigðiseftirlitsins, stofnana og ráðuneyta má sjá á 2. mynd. Matvælastofnun hefur yfirumsjón með matvælaeftirliti og heyrir málaflökkurinn undir atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti. Til viðbótar má nefna að Eftirlitsstofnun Evrópu EFTA hefur ytra eftirlit með MAST og heilbrigðiseftirlitssvæðunum. Umhverfisstofnun hefur yfirumsjón með málum sem tengjast hollustuháttum, mengunarvörnum og vöktun og heyrir þeir málaflökkar undir umhverfis- og auðlindaráðuneyti. Formenn og framkvæmdastjórnar heilbrigðiseftirlitssvæða sitja í Samtökum heilbrigðiseftirlitssvæða á Íslandi (SHÍ) sem fjalla m.a. um samræmingu og stefnumótun málaflökksins.

Heilbrigðiseftirlit Vesturlands var stofnað árið 1999 af sveitarfélögum á Vesturlandi. Árið 2021 er því 22. starfsár stofnunarinnar. Hlutverk heilbrigðiseftirlits er að vinna í almannabágu með því að framfylgja þeim lögum og reglugerðum sem heyrir undir stofnunina m.a. með því að tryggja:

- Heilnæmi matvæla, með vöktun við framleiðslu, flutning, dreifingu, sölu og merkingu.
- Viðhalda reglubundnu eftirliti með mengandi starfsemi; s.s. með kröfu um bætтар mengunarvarnir þar sem við á.
- Viðhalda reglubundnu eftirliti með heilnæmi sundlaugavatns og aðstöðu og búnaði íþróttamannvirkja.
- Aðstöðu og sóttvarnir þar sem unnið er að persónulegri þjónustu, s.s. á tannlæknastofum, snyrtistofum og þess háttar starfsemi.
- Tryggja að leiktæki uppfylli staðla og húsnæði sé öruggt og heilsusamlegt.
- Fræðslu á sviði heilbrigðiseftirlits. Unnið er í samvinnu við stjórnvöld og íbúa að því að uppfylla markmið laga og reglugerða.
- Vöktun neysluvatns, yfirborðsvatns í ám og vötnum og strandlengjunnar, s.s. vegna fráveitu.

2. mynd. Fyrirkomulag stjórnsýslu heilbrigðiseftirlits, stofnana og ráðuneyta. Punktalína táknar samvinnu stofnana en ekki beint boðvald.

Heilbrigðiseftirlit Vesturlands heldur úti vefsetrinu www.hev.is, þar sem veittar eru upplýsingar um starfsemi eftirlitsins.

Heilbrigðisnefnd Vesturlands

Heilbrigðisnefnd Vesturlands hélt sjö formlega fundi árið 2021, auk þess var haldinn aðalfundur í mars og aukaaðalfundur í maí. Fundargerðir eru birtar jafnóðum á [vef eftirlitsins](#). Yfirlit yfir aðal- og varamenn í Heilbrigðisnefnd Vesturlands er í 1. töflu.

1. tafla. Aðal- og varamenn í Heilbrigðisnefnd Vesturlands.

Aðalmaður	Sveitarfélag/staða	Varamaður	Sveitarfélag
Karitas Jónsdóttir B, formaður	Akranes	Ingibjörg Valdimarsdóttir	Akranes
Auður Kjartansdóttir D, varaformaður	Snæfellsbæ	Skúli Hreinn Guðbjörnsson	Dalabyggð
Brynja Þorbjörnsdóttir H	Hvalfjarðarsveit	Helgi Magnússon	Hvalfjarðarsveit
Jakob Björgvin Jakobsson D	Stykkishólmi	Steinunn I. Magnúsdóttir	Stykkishólmi
Silja Eyrún Steingrimsdóttir D	Borgarbyggð	Logi Sigurðsson	Borgarbyggð
Trausti Gylfason	Fulltrúi atvinnulífs	Sigríður Margrét Guðmundsdóttir	
Ragnhildur Sigurðardóttir	Fulltrúi náttúruv. nefnda á V-landi		

STARFSEMI

Rekstur

Starfsmenn heilbrigðiseftirlitsins sjá um daglegan rekstur heilbrigðiseftirlitsins og vinna þeir í umboði heilbrigðisnefndar samkvæmt [lögum nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir](#), þ.m.t. að sinna reglubundnu eftirliti og að beita þvingunarúrræðum þegar við á. Starfsmenn eftirlitsins eru þrír, Árni Gunnarsson heilbrigðisfulltrúi, Ása Hólmarsdóttir, heilbrigðisfulltrúi og

3. mynd. Heilbrigðisnefnd Vesturlands, frá vinstri Silja Eyrún Steingrimsdóttir, Auður Kjartansdóttir, Karitas Jónsdóttir, Ragnhildur Sigurðardóttir, Brynja Þorbjörnsdóttir og Steinunn I. Magnúsdóttir. Myndin er tekin á síðasta fundi nefndarinnar í júní 2022.

Þorsteinn Narfason, framkvæmdastjóri. Þorsteinn var ráðinn í fasta stöðu framkvæmdastjóra í árslok en hann hafði gegnt starfinu frá september árið 2020. Bergur Sigurðsson heilbrigðisfulltrúi var ráðinn inn í sumarafleysingar í þrjá mánuði og Halldóra Bergþórsdóttir var ráðinn inn í afleysingar í fjórar vikur.

Gjöld voru innheimt af fyrirtækjum samkvæmt gjaldskrá nr. 1071/2020 fyrir heilbrigðis- og mengunarvarna- og matvælaeftirlit á svæði Heilbrigðiseftirlits Vesturlands. Eftirlit fer fram í samræmi við eftirlitsáætlun þar sem tíðni reglubundins eftirlit kemur fram. Að auki eru farnar eftirlitsferðir vegna sýnatöku, vegna eftirfylgni krafna sem settar hafa verið fram, vegna kvartana og til skoðunar á umgengni á lóðum og skoðunar á íbúðarhúsnæði. Aðilar sem ekki sætta sig við álagningu eftirlitsgjalda geta vísað málum til Úrskurðarnefndar um umhverfis og auðlindamál.

Alls er 851 starfsleyfiskyld fyrirtæki á skrá hjá Heilbrigðiseftirliti Vesturlands sem er aukning um 79 fyrirtæki frá fyrra ári. Á bak við hvert fyrirtæki getur verið margþætt starfsemi sem hver um sig telur sem eftirlitsskyldur staður. Sé horft til þess eru rúmlega 1066 eftirlitsskyldir staðir á skrá á Vesturlandi. Um þriðjungur fyrirtækjanna er með starfsleyfi sem gefin eru út vegna mengunarvarna, um þriðjungur vegna hollustuhátta og um þriðjungur vegna matvælamála. Heilbrigðiseftirlitið hefur einnig eftirlit með fyrirtækjum sem ekki eru starfsleyfisskyld, t.d. vegna laga um tóbaksvarnir, og einnig með tímabundinni starfsemi, s.s. brennum og niðurrifi húsa. Lögbundnu eftirliti er sinnt samkvæmt eftirlitsáætlun og er tíðni eftirlits með fyrirtækjum lögbundin.

Ný samþykkt um Heilbrigðiseftirlit Vesturlands var staðfest á aðalfundi 2021 en eldri samþykkt var frá árinu 2012. Samþykktinni er ætlað að ramma starfsemi heilbrigðiseftirlitsins betur inn, m.a. með skýrari ákvæðum um verklag. Í samþykktinni er tekið tillit til ákvörðunar um að Kjósarhreppur færir undir eftirlit Heilbrigðiseftirlits Vesturlands. Reglugerð um sameiningu annars vegar heilbrigðiseftirlits Mosfellsbæjar og Seltjarnarnesbæjar við Hafnarfjarðar- og Kópavogssvæði og hins vegar sameiningu heilbrigðiseftirlits Kjósarhrepps við Vesturlandssvæði tók gildi 20. september 2021.

Fundir og ráðstefnur

Vegna ástandsins í þjóðfélaginu var óvenju lítið um fundi og ráðstefnur á árinu og voru nánast allir fundir sem haldnir voru fjarfundir. Framkvæmdastjórar heilbrigðiseftirlitsvæða héldu reglulega símafundi og forstjóri Umhverfisstofnunar stóð fyrir reglubundnum fundum með framkvæmdastjórum heilbrigðiseftirlita vegna mála sem upp komu á árinu. Stærri fundir s.s. vorfundur Samtaka heilbrigðiseftirlitssvæða á Íslandi (SHÍ) með stofnunum og ráðuneytum var felldur niður og árlegur haustfundur sem SHÍ hefur staðið fyrir með öllum starfsmönnum heilbrigðiseftirlits var einnig aflýst vegna kórónaveirunnar.

Stjórnarsýsla

Útgefin starfsleyfi árið 2021

Alls voru 180 starfsleyfi gefin út á árinu 2021 og einni starfsleyfisumsókn var hafnað. Í 2. töflu má sjá yfirlit yfir starfsleyfisútgáfu árána 2016 –2021. Gaman er að setja frá því að fyrsta umsókn um örsláturhús var afgreidd og fékk starfsleyfi á árinu og er það staðsett á Grímsstöðum í Reykholtssdal.

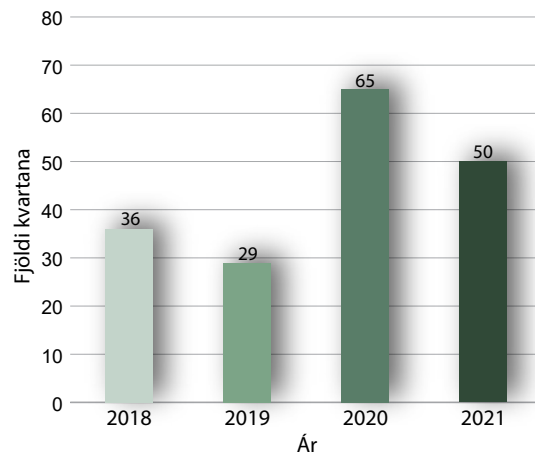
Sautján tímabundin starfsleyfi voru gefin út á sviði mengunarvarna, auk þess voru gefin út 7 leyfi fyrir flugeldasýningum og sjö leyfi fyrir áramóta og þrettándabrennum. Heilbrigðiseftirlitið er eftirlitsaðili í tengslum við niðurrif húsa og skal verktaki skila inn skýrslu um gerð, magn og lokaáfangastað úrgangs.

2. tafla. Útgefin starfsleyfi fyrir árin 2016–2020

Flokkur	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Matvælasvið	5	24	20	17	61	88
Hollustuháttasvið	90	92	107	114	64	46
Mengunarvarnir	36	42	39	22	41	46
Alls	131	158	166	153	166	180

Kvartanir

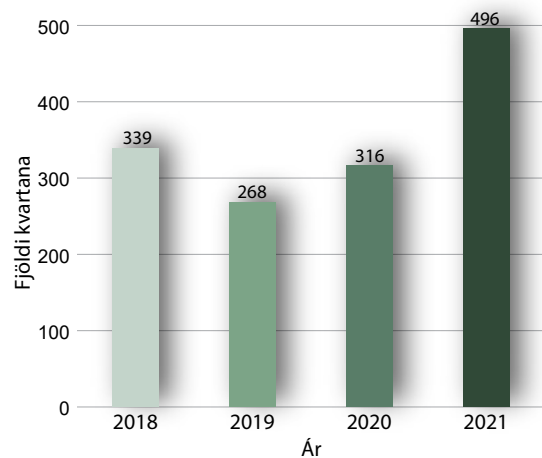
Heilbrigðiseftirliti Vesturlands bárust alls 50 kvartanir árið 2021, það eru þær kvartanir sem berast beint til heilbrigðiseftirlitsins (4. mynd). Algengast var að kvartað væri yfir málum sem tengjast umhverfinu, úrgangsmálum, umgengi og matvælum.

4. mynd. Skráðar kvartanir á árunum 2018–2021.

Eftirlit með starfsleyfisskyldri starfsemi

Farnar voru 496 eftirlitsferðir á árinu 2021 (5. mynd). Í einni eftirlitsferð þarf að sinna margþættu eftirliti hjá samsettri starfsemi. Sem dæmi þá þarf að taka út húsnæði, mótuneyti og leikvallatæki í eftirliti með leikskóla en þetta allt telur eina eftirlitsferð.

5. mynd. Fjöldi eftirlitsferða árin 2018–2021.

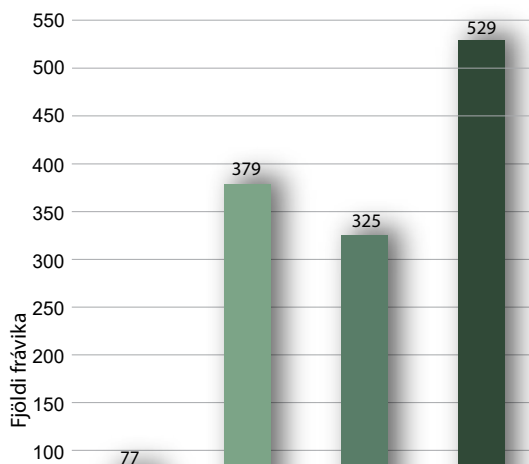

Beiting þvingunarúrræða

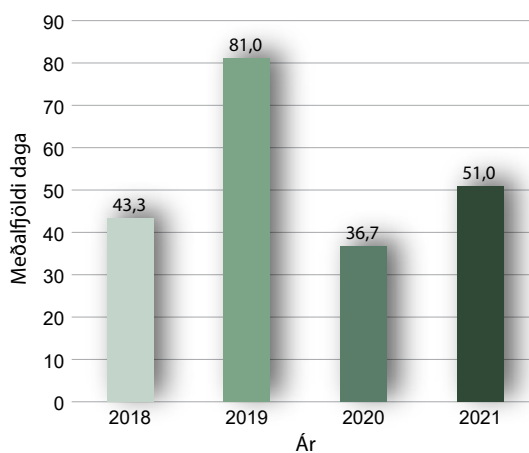
Í eftirlitsferðum ársins 2021 voru skilgreind 529 frávik þar sem fyrirtækjum var gefinn frestur til úrbóta (6. mynd) sýnir fjölda slíkra frávíka eftir árum (2018–2021). Fjöldi frávíka árið 2018 skýrist af því að þá er verið að taka gagnagrunn eftirlitsins í notkun og því ekki marktækur fjöldi skráninga það ár.

Heilbrigðisnefnd getur beitt tilteknum þvingunarúrræðum til þess að knýja á um framkvæmd í samræmi við lög um matvæli og lög um hollustuhætti og mengunarvarnir. Þeim aðilum sem ekki sætta sig við kröfur heilbrigðiseftirlits er heimilt að vísa málum til úrskurðarnefndar um umhverfis- og auðlindamál. Úrskurðarnefnd úrskurðaði í máli nr. 6/2021 þar sem kærð var álagning eftirlitsgjalds og mun heilbrigðisnefnd taka tillit til niðurstöðu úrskurðarins við endurskoðun gjaldskrár. Eitt mál var kært til lögreglu vegna óleyfisbrennu á úrgangi. Í tveimur tilvikum var lagt leigubann á húsnæði vegna heilsuspillandi aðstæðna. Þá var í einu tilviki ráðist í hreinsun lóðar.

Á 7. mynd má sjá dagafjölda sem það tók að meðaltali að fá úrbætur vegna frávíka fyrir árin 2018–2021. Árið 2021 tók að meðaltali 51 dag að fá úrbætur frá því að krafa um útbætur var sett fram.

6. mynd. Fjöldi frávíka eftir árum 2018–2021.

7. mynd. Meðaldagafjöldi sem það tók að fá úrbætur vegna frávíka árin 2018–2021.

Umsagnir um rekstrarleyfi sýslumanns og tímabundin áfengisveitingaleyfi

Heilbrigðiseftirlitið er umsagnaraðili um rekstrarleyfi og tímabundin áfengisveitingaleyfi, sem gefin eru út af sýslumanninum á höfuðborgarsvæðinu (3. tafla).

3. tafla. Umsagnir um rekstrarleyfi sýslumanns 2016–2021.

Umsagnir um rekstrarleyfi:	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Veitingastaðir	39	22	32	27	11	11
Gististaðir	82	71	44	46	34	30
Tímabundinn áfengis- og tækifærileyfi	39	49	38	42	22	8
Alls	160	142	114	115	67	49

Umsagnir um skipulagsmál

Gefnar voru 23 skriflegar umsagnir til sveitarfélaga og 2 til Skipulagsstofnunar vegna skipulags- og byggingamála og starfsleyfa. Tvær umsagnir voru gefnar til Umhverfis- auðlindaráðuneytis vegna starfsleyfa. Áhrifa kórónaveiru gætir eflaust nokkuð og birtist í færri umsögnum um tækifærisveitingaleyfi á árinu 2021.

EFTIRLIT

Samþykktir sveitarfélaga

Heilbrigðiseftirlitið fer með eftirlit samkvæmt samþykktum sveitarfélaga sem eru sett með stöð í lögum nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir. Þetta er m.a. samþykktir um bann eða takmörkun gæludýrahalds og húsdýrahalds auk samþykktu um meðferð úrgangs og skólps. Heilbrigðisnefnd semur drög að nýjum samþykktum og breytingum á þeim og leggur fyrir viðkomandi sveitarstjórn sem leggur fyrir ráðherra til samþykktar. Heilbrigðiseftirlitinu er heimilt að innheimta gjald af sveitarfélögunum fyrir veitta þjónustu vegna eftirlits af þessu tagi eftir gildandi gjaldskrá. Yfirlit yfir gildandi samþykktir er aðgengilegt á vefsvæðum sveitarfélaganna. Á árinu setti Dalabyggð nýja samþykkt um meðhöndlun úrgangs og eru sveitarfélög á Vesturlandi hvött til að horfa til hennar við endurskoðun sinna samþykktu.

Tóbaksvarnir

Tóbakssala fer yfirleitt fram í söluturnum og matvælaverslunum. Alls var 31 sölustaður með leyfi til tóbakssölu í árslok, en níu tóbaksöluleyfi voru gefin út árið 2021 (4. tafla). Sölustöðum tóbaks hefur fækkað nokkuð frá setningu laga nr. 6/2002 um tóbaksvarnir. Heilbrigðiseftirlitið hefur ekki eftirlit með sölu rafsígarettna því það heyrir undir Neytendastofu.

4. tafla. Tóbakssöluleyfi og veittar undanþágur árin 2016–2021.

Tóbakssöluleyfi	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Fjöldi útgefinna tóbakssöluleyfa	4	6	7	11	4	9
Fjöldi veittra undanþága vegna sölu tóbaks yngri en 18 ára.	0	4	9	8	6	5

Matvæli

Um matvælaeftirlit gilda lög nr. 93/1995 um matvæli, með síðari breytingum, og reglugerðir settar samkvæmt þeim. Tilgangur laganna er að tryggja sem kostur er gæði, öryggi og hollustu matvæla og að merkingar og aðrar upplýsingar um þau séu réttar og fullnægjandi. Matvælafyrirtæki er skilgreint hvert það fyrirtæki eða einstaklingur sem rekur starfsemi í tengslum við framleiðslu, vinnslu eða dreifingu matvæla á einhverju stigi, hvort sem það starfar í ágóðaskyni eða ekki. Bæði á það við um einkarekin og opinber fyrirtæki. Neysluvatn telst vera matvæli í skilningi laganna.

Vöktun neysluvatns

Eftirlit með vatnsveitum fer fram með sýnatöku á neysluvatni auk þess sem vatnsverndarsvæði eru skoðuð þegar tök eru á. Í 5. töflu eru niðurstöður gerlagreininga á neysluvatni 2021 teknar saman. Tekin voru 103 sýni úr starfsleyfisskyldum vatnsveitum í dreifbýli sem þjóna 150 íbúum eða færri. Af þeim stóðust 83 sýni gæðaviðmið en 20 sýni ekki (8. mynd). Þó svo að neysluvatns standist gæðakröfur er ekki endilega víst að vatnsbólíð sé gott þar sem sýnataka sýnir ástandið þegar sýnið er tekið en líklegt er að ef yfirborðsvatn getur komist inn í vatnsveitu s.s. í úrkomu eða leysingum að gæðin myndu falla við slíkar aðstæður. Ástand lítilla vatnsveitna er þarfnast því nánari skoðunar.

Tekin voru 56 neysluvatnssýni í stærri vatnsveitum og stóðust þau öll gæðaviðmið.

5. tafla. Fjöldi sýna úr neysluvatni árin 2016–2021.

Umsagnir um rekstrarleyfi:	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Fjöldi sýna úr neysluvatni	88	131	112	115	68	159

Árleg heildarsýnataka fór fram í vatnsveitum þéttbýlanna; Akranesi, Borgarbyggð, Stykkishólmi og Grundarfirði og gáfu niðurstöður rannsókna ekki tilefni til athugasemda. Fjöldi heildarsýna var sjö á árinu 2021.

Árið 2021 var áfram unnið að því að útbúa áhættumatskerfi fyrir lítill vatnsból og tengja við gagnagrunn heilbrigðiseftirlitsins. Verkefnið er samstarfsverkefni nokkurra heilbrigðiseftirlitssvæða og Vatnaverkfræðistofu Háskóla Íslands.

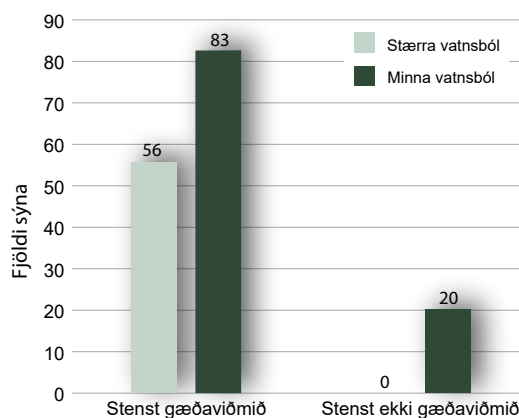
Þar sem búið er að prufukeyra verkefnið á öðrum eftirlitssvæðum hefur komið í ljós að algengustu áhættuþættir sem komið hafa í ljós í litlum vatnsbólum er að þau eru ekki aðgengileg (t.d. niðurgrafið), yfirfallsrör vantar á vatnstökubrunn, dýraskítur finnst í næsta nágrenni við vatnsból og að meindýr gátu mögulega komist í vatnsból. Það síðastnefnda átti til dæmis við ef músanet vantaði á útloftun. Ef brunnar sitja of neðarlega í landinu geta einnig við vissar aðstæður verið hættu á að ofanvatn komist í brunninn, t.d. í leysingum. Einnig er algengt að vatnsból séu ógirt en gerð er krafa um að brunnsvæði sé afgirt með að lágmarki girðingu sem er 5 m. radíus frá brunni. Stefnt er að því að áhættumeta öll vatnsból á svæðinu og fá þannig upplýsingar hönnun og byggingu þeirra.

Heilbrigðiseftirlitið tekur sýni af matvælum í tengslum við verkefni sem skipulögð eru af Matvælastofnun. Stofnunin hefur í framhaldi gefið út skýrslur með niðurstöðum. Á árinu var kannað sýklalyfjaónæmi í grænmeti á markaði. Einnig voru varnarefnaleifar kannaðar í grænmeti.

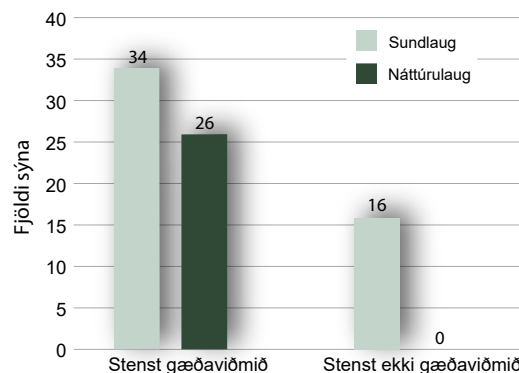
Hollustuhættir

Sundstaðir – sýnataka úr baðvatni

Tekin voru 50 sýni úr sundlaugavatni árið 2021. Af þeim stóðust 34 gæðakröfur en 16 sýni stóðust þær ekki (32%) vegna of háa gerlafjölda við 37° hita og/eða saurgerla (9. mynd). Rekstraráðilar fengu upplýsingar um niðurstöður þegar þær lágu fyrir og í þeim tilvikum sem sýni féll var þeim gert að bregðast við með viðeigandi ráðstöfunum, sem felur í sér bættu hreinsun á sundlaugarvatninu. Niðurstöðurnar sýna að full ástæða er að taka sýni úr baðvatni samhliða reglubundnu eftirliti.

8. mynd. Samanburður á gæðum vatns eftir stærð vatnsveitna vegna sýna tekin 2021.

9. mynd. Niðurstöður rannsókna á sundlaugarvatni og vatni úr laugum í náttúrunni vegna sýna tekin 2021.

Talsvert minni kröfur eru gerðar til hreinleika sundstaða í náttúrunni. Tekin voru 26 slík sýni og stóðust þau öll viðmið.

Eftirlit með leiktækjum

Heilbrigðisnefnd hvatti sveitarfélög til að láta framkvæma aðalskoðun leikvallatækja í samræmi við reglugerð þar um.

Eftirlit með húsnæði

Almenningur hefur rétt til að kalla heilbrigðiseftirlitið til ef grunur er um að húsnæði sé heilsuspillandi og á árinu var farið í 10 slíkar úttektir í íbúðarhúsnæði (10. mynd). Helstu ástæður fyrir raka og myglu í húsum geta verið af ýmsum toga. Oftast er um að kenna lélegri loftræstingu þar sem loftun er gölluð, gluggar eru of litlir eða ekki opnaðir, ofnar bilaðir, loftræstikerfi er ekki til staðar eða bilað eða húsnæðið er ekki samþykkt til búsetu, t.d. með gluggalausum rýmum. Heilbrigðiseftirlitið

er ágætlega tækjum búið til að taka að sér slíka úttekt. Á vef Umhverfisstofnunar er að finna leiðbeiningar um raka og myglu og einnig um veggjalús.

Ein kvörtun kom um veggjalús á árinu og var brugðist við því með viðeigandi hætti og kallaði rekstraraðili til meindýraeyði. Nokkuð er um úttektir á húsnæði gististaða en gististaðir þar sem leiga er á gistiplássum í meira en 90 daga er starfsleyfis skyld hjá heilbrigðiseftirlitinu. Heilbrigðiseftirlitið sinnir því ekki kvörtunum og eftirfylgni í heimagistingu s.s. ef veggjalús kemur upp þar sem valdheimild til þess er ekki til staðar. Þá hafði heilbrigðisnefnd afskipti af starfsmannabúðum þar sem aðstæður voru ekki fullnægjandi og ekki lá fyrir starfsleyfi fyrir rekstrinum.

10. mynd. Rakamæling í útvegg vegna húsnæðisskoðunar.

Umhverfiseftirlit

Reglubundið mengunarvarnaeftirlit er með fyrirtækjum sem eru starfsleyfis skyld samkvæmt reglugerð nr. 550/2018 um losun frá atvinnurekstri og mengunarvarnaeftirlit. Í reglugerðinni er krafa um að nýjar starfsleyfisumsóknir séu auglýstar á vef heilbrigðiseftirlits í fjórar vikur og á sama stað á auk þess að auglýsa útgefin starfsleyfi fyrirtækja. Þegar starfsleyfisútgáfu lýkur er útbúin greinargerð þar sem málsmeðferð kemur fram.

Loftgæði

Mælingar á loftgæðum eru gagnlegar til að safna upplýsingum um stöðu málaflokksins og mikilvægar til ábyrgðar ákvarðanatöku og skipulags og til að kanna losun frá fyrirtækjum. Heilbrigðiseftirlitið mælir ekki sjálf loftgæði en nokkrar mælistöðvar eru á starfssvæðinu í tengslum við rekstur stóriðju á Grundartanga. Um niðurstöður þeirra mælinga er vísað í umhverfisskýrslur stóriðjunnar sem gefnar eru út árlega.

Riðusmitaður úrgangur

Þegar verið var að flytja riðusmitaðan úrgang til brennslu í Kólku kom í ljós að vegna gasmyndunar í meltingarfærum dýranna, sprungu flutningsgámarnir út þannig að blóðvökvi rann úr flutningafarartækjunum og niður á þjóðveginn. Þegar þetta uppgötvaðist var bílunum stefnt á gámasvæði á Akranesi en við það smitaðist stórt svæði þar. Þetta svæði var í kjölfarið sóttþreinsað og var skipt um jarðveg sem var fluttur á urðunarstaðinn í Álfsnesi. Atvikið hafði í för með sér breytt verklag hjá þeim sem sjá um flutning á riðusmituðum úrgangi.

Sýnataka á Langasandi

Heilbrigðiseftirlitið sá um sýnatökur á sjósýnum á Langasandi á Akranesi fyrir Akraneskaupstað yfir tímabilið maí til september eins og síðastliðin níu ár (11. mynd). Niðurstöður rannsókna sýna litla saurmengun og hefur Langasandur staðist kröfur sem gerðar eru til Bláfánans.

11. mynd. Sjósýnataka á Langasandi.

Hvalreki

Árið 2021 bárust tvisvar sinnum tilkynningar frá lögreglu/Umhverfisstofnun um hvalreka. Í eitt skipti til viðbótar láðist að tilkynna heilbrigðiseftirlitinu um standaðan hval á norðanverðu Snæfellsnesi, hvalurinn sá var urðaður á kostnað landeiganda. Samkvæmt verklagsreglum frá árinu 2005 um aðkomu opinberra aðila þegar hvali rekur á land, þá er aðkoma heilbrigðiseftirlits sveitarfélaga fyrst og fremst að tryggja að umhverfi mengist ekki og leggja til aðgerðir ef þörf er á. Í eitt skiptið strandaði búrhvalur í landi Ytri Tungu á sunnanverðu Snæfellsnesi, talsverð umferð ferðafólks var að hvalhræinu en ekki reyndist unnt að urða hvalinn. Þá strandi langreiður í landi

12. mynd. Sjósýnataka á Langasandi.

Kjaransstaða í Hvalfjarðarsveit (12. mynd). Um var að ræða hval sem áður hafði komið að landi í Hafnarfirði og hafði verið siglt út með Hvalinn og honum sökkt með þessum árangri. Lagt var til við Umhverfisstofnun að hvalurinn skyldi dreginn út aftur og reynt að sökkva honum á ný.

Fráveita í þéttbýli

Á Akranesi og í Borgarnesi sjá Veitur um rekstur fráveitukerfis fyrir þéttbýlið. Þar sem grófhreinsun á sér stað á skólpi áður en því er dælt út í sjó. Í miklum rigningarveðrum og þegar viðhald á kerfinu á sér stað er skólpi veitt um yfirfall í viðtaka án þess að hreinsun eigi sér stað. Meðhöndlun á skólpi fellur undir reglugerð um fráveitur og skólpi nr. 798/1999 en þessi reglugerð er í endurskoðun hjá umhverfis- og auðlindaráðuneyti.

Heilbrigðiseftirlitið skilar reglulega inn upplýsingum um ástand fráveitu og magn fráveituvatns til Umhverfisstofnunar sem tekur saman skýrslu annað hvert ár. Skýrsla kom út á árinu með upplýsingum fyrir árið 2019. Í skýrslunni er fjallað um ástand fráveitumála þar sem eru 2000 persónueiningar eða meira magn af skólpi. Á Vesturlandi fellur Ólafsvík og Stykkishólmur í þennan stærðarflokk en þar er engin hreinsun á skólpi sem er ekki í samræmi við framangreinda reglugerð. Heilbrigðisnefnd er með málið til skoðunar

Fráveita í dreifbýli

Lífærnar hreinsistöðvar eru reknar af Veitum að Varmalandi, í Reykholti, á Bifröst og á Hvanneyri. Að öðru leyti er fráveita flestra húsa í dreifbýli á Vesturlandi tengd við rotþró og siturlagnir. Meðhöndlun skólps með þeim hætti telst vera tveggja þrepa hreinsun, þegar hvoru tveggja er til staðar rotþró og siturlögn. Ákveðin felling og aðskilnaður fitu á sér stað í rotþró en siturlögnin sér um niðurbrot

baktería. Til að búnaðurinn virki rétt er mikilvægt að tæma hann reglulega annað til þriðja hvert ár. Sveitarfélög hafa samning við tæmingaraðila sem sér um þessi mál.

Það hefur færst í aukana að aðilar velji að setja lífrænar hreinsistöðvar í stað rotþróa og siturlagna og er slíkur búnaður mun hæfari til að brjóta niður lífræn næringarefni. Eftir sem áður virðist fráveitan innihalda bakteríumengað vatn og því er full þörf á að leggja siturlagnir við lífrænar hreinsistöðvar. Það er mikilvægt að þeir aðilar sem láta setja niður lífrænar hreinsistöðvar hafi gott aðgengi að þjónustuaðilum enda er um tæknibúnað að ræða sem þarf að viðhalda og sinna svo hann virki rétt.

Sementslys á Akranesi

Í janúar varð óhapp við dælingu úr flutningaskipi á sementi á sementstanka Sementsverksmiðjunnar á Akranesi með þeim afleiðingum að þeir yfirfulltust og sement fór út í umhverfið og um nálæg hverfi. Þetta olli nokkrum óþægindum þar sem sementsryk lagðist yfir bíla og hús. Ekki eru skráð tilfelli um heilsuskaða af völdum slyssins. Heilbrigðiseftirlitið tók við eftirliti með fyrirtækinu af Umhverfisstofnun og hafa verið gerðar ráðstafanir til þess að slys af þessu tagi geti ekki endurtekið sig.

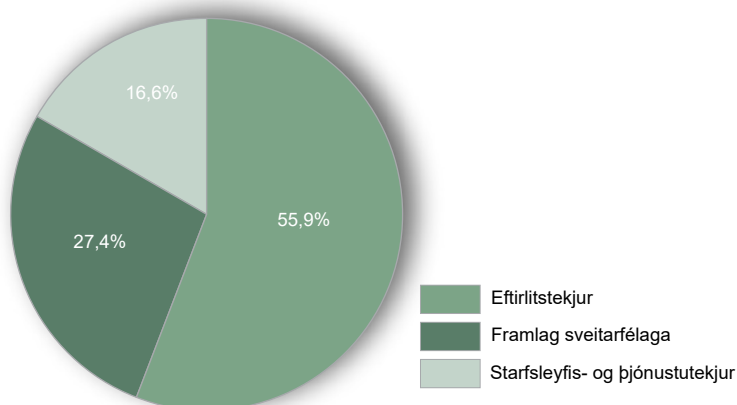
13. mynd. Viðbragðsaðilar á vettvangi vegna sementslyssins á Akranesi.

FJÁRMÁL

Ársreikningur Heilbrigðiseftirlits Vesturlands fyrir árið 2021 er endurskoðaður af KPMG og liggur fyrir á vef eftirlitsins, www.hev.is.

6. tafla. Rekstur Heilbrigðiseftirlits Vesturlands árið 2021. Prósentutölur sýna hlutfall af heildartekjum (61.932.538 kr).

	Eftirlitstekjur	Mótframlag	Hlutfall (%)	Starfsleyfis- og þjónustutekjur	Samtals
Fjárhagsáætlun 2021	20.627.606	20.000.000		20.453.821	61.081.427
Niðurstaða					
Akraneskaupstaður		9.043.332	45,22%		
Borgarbyggð		4.623.695	23,12%		
Dalabyggð		767.015	3,84%		
Eyja- og Miklaholtshreppur		148.842	0,74%		
Grundarfjarðarbær		1.051.494	5,26%		
Helgafellsveit		76.822	0,38%		
Hvalfjarðarsveit		750.210	3,75%		
Skorradalshreppur		78.022	0,39%		
Snæfellsbær		2.009.363	10,05%		
Stykkishólmsbær		1.451.206	7,26%		
Tekjur samtals	40.774.505	19.999.947	100%	12.147.804	72.922.262
Hlutfallsleg skipting tekna	55,9%	27,4%		16,6%	100%
Raunkostnaður við rekstur					66.825.651
Rekstarniðurstaða					6.093638

14. mynd. Hlutfallsleg skipting reksturs Heilbrigðiseftirlits Vesturlands 2021.

Heilbrigðiseftirlit Vesturlands
Innrimel 3, 301 Akranes
Sími: 431-2750
Netfang: eftirlit@hev.is
www.hev.is